

ÇANTA

Jean-Claude Kaufmann

Çeviri: Sinan Kutlu

Jean-Claude Kaufmann

ÇANTA

KIRKMERAK 17

Can Yayınları 2060

Le sac, Jean-Claude Kaufmann

© 2011, Éditions JC Lattès

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

2. basım: Mayıs 2012

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © Dilara Kavaklıoğlu

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-1452-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

ÇANTA

Jean-Claude Kaufmann

Fransızca aslından çeviren

Sinan Kutlu

İçindekiler

Giriş.....	9
1. Sırların gizemi	13
2. Ufak kâğıtlar	24
3. Çakıltaşları taşımak	31
4. Taşıyan kadın	35
5. “Çantanın içine koymak”	40
6. Derinlerdeki katmanlar	46
7. Çanta sinir bozar	51
8. Bana çantanı nasıl düzenlediğini söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim	58
9. Hiç durmadan boşaltmak ve doldurmak	66
10. Kaç çanta?	75
11. Yıldırım aşkları	83
12. İmaja göre bir çanta	97
13. Çantaların savaşı	106
14. Çantanın iki hayatı	114
15. El mi, omuz mu?	121
16. Her anlamda tehlikeler	129
17. Her ihtimale karşı	137
18. Var olmanın ağırlıkları ve hafifliği	148

19. Kadını kadın yapan çantadır	155
20. Çantalı erkekler	162
21. Hayatını çantası üzerinden anlatmak	168
22. Çanta ve benlik	173
Sonuç	181
Teşekkür	185
Kaynakça	187

Giriş

Çantaları konuşTURACAĞIM, onları konuşTURMANIN üstesinden geleceğim!

Otuz yıllık araştırmalarım süresince, tencereler ve bulaşık süngerleri hakkında söylenmeyenleri ifşa etmeyi, toprak güveçlerin aileyi nasıl kurduğunu, çamaşırın ikili yaşamı nasıl dokuduğunu göstermeyi, plajda mayo kullanma alışkanlıklarının veya evi süpürme tarzının ardında gizli kalanları açığa çıkarmayı başarmışTİM. Hadi öyleyse, şimdi de çantaları düşünün! Anlatacak binlerce şeyleri olduğu o kadar aşikâr ki. Basit bir tencere ya da gülünç bir süpürgeDEN daha aşikâr. Bunu anlamak için insanın kendi çevresine bakması yeterli.

Bakalım. Çantasız bir kadına nadiren rastlanır. Salyangoz için kabuğu neyse kadın için de çantası odur. Tek bir farkla; o da kabuğun içinde ne olduğunu bilmemizdir. Ve salyangozlar birbirine benzer. Çantalar ise, küçükleri (tam olması gereken boyuttaki), kocamanları (tüm hayatı çantanın içinde), sertleri, yumuşakları, omza asılanları ya da elde taşınanları, görünüşte derli topluları ya da tartışmasız bir şekilde darmadağınık olanları. Sinir bozucu çantalar (içinde telefonun saklambaç oynadığı) ya da yıldırım aşklarının nesnesi olan ve kişisel bir ganimet gibi havaya kaldırılanlar (benim çantam, o benim). Yani kısa nefret parlamaları ve delicesine aşk. Dünyanın tüm duyguları bir çantanın içine sığar.

Bu nesnenin gerçekten de sıradan bir yanı yoktur, olsa olsa sıradan görünüşlere sahiptir. Muhakkak ya deriden ya kumaştandır, ya kibirli gençliğiyle gurur duyar ya da yılların yı-

ranmışlığını taşır: Onu bir şey olarak tanımlayabiliriz. Ama o kadar çok dokunuldu ki ona. Öylesine ellendi ki, günden güne, düşünsel ve eylemsel olarak okşandıkça, kendisinin bir uzantısına dönüştü.

Ayrıca bir de büyük sırları, sırdaş bir kalbi var... ama şimdilik o kadar ileri gitmeyelim.

Çantaları konuşturmanın üstesinden gelecektim, bundan neredeyse emindim. Bununla beraber, ilk önce hevesimi kıran bazı engelleri aşmam gerekiyordu. Çelişkili, çünkü bu fikri ilk bulan ben değildim. Benden önce başkaları da, amaçlarına ulaşmak için imgelem dağarcıklarını geliştirerek çantaları konuşturmayı arzu ettiler. Ama itiraf etmek lazım ki, çalışmalarının sonucu biraz hayal kırıklığı yarattı. Elbette ilginçtiler, çoğunlukla eğlenceli, dikkat çekici, sorgulayıcıydılar. Ama yine de biraz kendilerini tekrarlıyor ve neredeyse hiç sürpriz içermiyorlardı. Onlarca ve onlarca çanta açıldıktan sonra, yine o kadar ajanda, anahtar, telefon, kâğıt mendil, aspirin, naneli şeker açığa çıkarıldıktan sonra akıllara şüphe düşüyor: Ya gizem olduğu varsayılan şeyler sahte gizemlerse, ya çanta her şeye rağmen sıradan bir cisimse? Sırdaş, ama yine de sıradan. Hayatımın on sekiz ayını (araştırmalarımın süresi), belki de bunu hak etmeyen bir meseleye adanmak istemekte haklı mıydım?

Vazgeçme çabalarım birçok defa başarısızlığa uğradı; bugün biliyorum ki vazgeçmek büyük talihsizlik olurdu. Çünkü konuşturmayı becerdiğinizde, gerçekten de çantanın söyleyecek çok ama çok şeyi var. Ben de bunu başardım sanırım.

Peki neden ben? Neden başkalarının (az ya da çok) başarısızlığa uğradığı şeyi başardım? En iyisi ben olduğum için mi? Varsayım, maalesef kısa zamanda vazgeçilmek zorunda kalmadan önce, bir süre hoşu gidiyor. Hayır, uzun bir mesleki tecrübe kaynaklanan yöntemle dair birkaç nokta hariç (Bu aynı zamanda benim işim, tam da sıradan olanı konuşturma sanatında uzmanım!) her şey tamamen aptalca bir tesadüfe bağlıydı. Şansım vardı.

Belki de seleflerim işlerini aşırı iyi yapmak için uğraştılar. Kendilerini, büyük bir ciddiyetle, keskin ve sistematik dökümler çıkarmak için ayarlamışlardı. Bütün çantalar, saygıdeğer bir XIX. yüzyıl entomolojistine yaraşır biçimde acımasızca boşaltıldı, didiklendi, içindekiler sınıflandırıldı. Kelley Styring'i ele

alalım. Amerikan kadınlarının “El Çantası Arkeolojisi”ni oluşturmak için her birini gramı gramına tartacak, fotoğrafını çekecek ve bir kimlik numarasıyla kayda geçirecek kadar ileri gitti. Will Baxter’ı ele alalım. Elinde fotoğraf makinesi, muazzam bir hedef için “80 çantada dünya turu”na çıkıyor: çantaların karşılaştırmalı bir dökümünden yola çıkarak kültürlerarası ilişkilerin bilançosunu çıkarmak için farklı kıtalara seyahat etmek. Acaba bir yerlerde şarkıcı Camille’i mi duymuştunuz?

Çok fazla soru soruldu:

“Olmak ya da olmamak?”

“Tanrı var mı?”

Fakat dünyanın işleyişini anlamak için

Erkeklerin bana anlatması gerek

Kızların çantasında ne var?¹

Aslında Will Baxter, kızların çantalarıyla sınırlı kalmak istemiyordu. Erkeklerden de çantalarını boşaltmalarını istedi. Sonuç beklentileri karşılamadı. Ne buldu? Eski moda çantalar, el çantasından çok iş çantaları. (Çantasında boya ve fırçalarını gezdiren Hindistan’daki küçük ayakkabı boyacısı). Modaya daha uygun ve daha şehrli çantalar ama içindekiler son derece basmakalıp ve kesinlikle teknolojik (telefon, MP3, anahtarlar, kâğıtlar, bozuk para). Ee tabii, kadın çantaları, elbette biraz daha merak uyandırıcılar ama yalnızca dökümlerini çıkarmak gizemlerini çözmeye yetmez.

Biraz katıyım. Döküm çalışmasının bazen önümde takip edilecek yollar açtığı da oluyor. Nesnelere konuşmanın eşliğinde olduklarını, arzunun onlara işkence ettiğini hissediyorsunuz. Mesela Sandra’nın bloğuna² bakın: Çantalar iç organlarını açıyor ve en sonunda, varoluşun parçacıklarını gözler önüne seriyorlar. Bir emzik ve ufalanmış bir bisküvi: işte genç bir anne. Ama tüm bunlar yine de gösterişten uzak, akli başında ve derli toplu kalıyor. Oysa göreceğimiz gibi, çanta sürekli bir huzursuzluk ve varoluşsal sorulardan ibaret. Bazen de abes so-

1. Camille’in *Le Sac des filles* (Kızların Çantası) şarkısından alıntı.

2. <http://cendre-a-bulles.over-blog.com>

rulardan. Ama bu, derinlerinde bir orman saklanan yüzeydeki ağaçtan başka bir şey değil.

Hiç şüphesiz benim şansım biraz daha az ciddi davranmam oldu (gerçekten üzüntü duyduğum tembelliğime verdiğim bir prim). Ya da daha doğrusu, çantanın, ömrümün on sekiz ayını hak edip etmediğinden emin olamadığım için araştırmaya atılmadan önce bir test yapmak istedim. *Psychologies* dergisi için kaleme aldığım makalelerden birinde açık bir kamuoyu yoklaması başlattım. İnsanların bana hayatlarını/çantalarını anlatmalarını düşünüyordum. Pokerde dendiği gibi, görmek için. Plan işe yaradı.

Harika bir sürpriz. Yetmiş beş çanta hikâyesi. Çantalar benimle konuşuyorlardı! Coşkulu, şairane, yoğun ve yanlışsız. Aşkı ve ölümü, varoluşun devinimini, kaygıları ve tutkuları, okşanan derilerin yumuşaklığını, yitip giden hatıraların saadetini zihinde canlandırarak. Çantanın derinlerinde tatlılık ve iyilikle dertop olmuş daha binlerce olağanüstü ve şatafatlı şeyle birlikte. Artık onun hiç de sıradan bir nesne olmadığını kanıtlamıştım. Özel hiçbir şey yapmamıştım –dediğim gibi, şans işte– ve bana göz kamaştırıcı bir hediye sunulmuştu. Sunulan güzelliğin hakkını verebilmek için, onu en azından kalemimi oynatarak paylaşmak nezaketini gösterdim.

İşte çantaların anlattıkları.

1

Sırların gizemi

Doğrusunu isterseniz, başlangıçta her şey mutlak biçimde kusursuz değildi. Aslına bakarsanız bazı çatlak sesler duyulmadı değil. Kadınlar beni vazgeçirmeye çalışıyordu. Bir çantanın bu kadar sır saklayabileceğine inanmak tam bir erkek düşüncesiydi! Kendi işinize bakın, fazla meraklı sosyolog, boşuna vakit kaybediyorsunuz, çantanın içinde olağanüstü hiçbir şey yok! Özellikle Sabrina'nın bu konudaki görüşü kesindi:

“Kendimi bildim bileli, erkeklerin, içinde kim bilir ne sırlar sakladığımızı düşünerek, bir kadının çantasına bakmaya asla cesaret edemediğini gözlemliyorum! Bu beni hep güldürmüştür, çantaların içinde bu kadar uygunsuz ne bulunabilir ki? En edepsiz kadınlar bir seks oyuncuğu ya da hijyenik ped mi koyar çantasına? Erkekleri bu denli tedirgin eden bu nesnelere mi? Öyleyse hayret verici...”

Ben, annemin veya arkadaşlarımdan çantalarına bakmaktan hiçbir zaman rahatsızlık duymadım (tabii onların onayıyla) inanın bana, o çantalarda gizemli hiçbir şey bulamadım. Pek çoğu karışık, makyaj tazelemek için birkaç şey, cüzdanların içine yerleştirilmiş en sevilen fotoğraflar, adres defteri, daha batıl inançlılar için bir nazarlık, vazgeçilmez telefon, ama o kadar utanç

verici hiçbir şey yoktu! Ben klinik psikoterapistim ve kadınların kendilerinden bir parçayı heybelerine gömmüş olabilecekleri fikrinin bir yere varacağını düşünmüyorum.”

Neyse ki beni etkilemesine izin vermedim. Çünkü sonsuz karşıt tanıklık vardı. Üstelik, Sabrina’yla aramdaki fikir ayrılığını hemen hissetmiştim. Sadece verdiği örneklerle sınırlandırsak bile, şahsen ben çantada bulunan bir “seks oyuncağı”nın öyle önemsiz bir şey olmadığını ve en azından biraz mahremiyet gerektirdiğini düşünüyorum. Ama aradığım asıl şey bu değil. Bazen, en dibe saklanmış şeytani veya hayrete düşüren nesnelere de bulunur muhakkak ve onlar da benim ilgimi çekiyor. Bununla birlikte gerçek sırlar başka yerlerde, buna ikna oldum. Üstelik çantanın ruhu için dahi elle tutulamaz ve özdeş yapıda. Sezgisellikle algılanabilir olmalarına rağmen tanımlamak çok zor. Ortaya çıkarmak istediğim, tamamen kendilerini ele vermeyen sırların gizemi. Aydınlatılması gereken ilk gizem, sırların tabiatına dair.

Erkeklerden yola çıkmak bana kötü bir fikir gibi görünmüyor. Çünkü kimi zaman çelişkili kadınsı ifadelerin ötesinde, erkekler bu küçük mahremiyet bölgesinin tecavüz edilemez olduğunu gayet iyi hissediyorlar. “İtiraf ediyorum ki asla kuralına uygun bir ziyaret gerçekleştirmeye cesaret edemedim: Bu çanta bana ait değil ve içinde olası tehlikeler barındıran bir gezintiye çıkmak beni kaygılandırıyor.”¹ Hiçbir yasaklama dile getirilmemiş olsa bile, erkekler yasağın kokusunu alıyorlar ve ellerini çantanın içine daldırmaktan sakınıyorlar. Kadının açıkça bunu yapmalarını istediği istisnalar hariç.

1. Bernard Guy, 2006, s. 20.

“Clémence arabanın anahtarlarını bulamıyorum, girişteki kutunun içinde değiller mi?”
“Çantamdalar, içinden alsana!”¹

Sadece bu durumda, binbir tedbir alınarak el çanta-ya daldırılır. Çünkü nesnelere parmak ucuyla dokunmak tamamen ters bir mesaj verir. En huzursuzluk veren şey kadının bu isteğidir, hissedilen şaşkınlığa mutlak bir karşıtlık oluşturacak biçimde, hiçbir şey olmamışçasına söyler bunu kadın. Peki ya gerçek nerede? Amélie çantasını olabilecek en doğal şekilde, ağzı sonuna kadar açık bir halde şirket koçu Andy'yle arasındaki küçük yuvarlak sehpaye bırakmıştı. Andy ondan bir sonraki seans için tarih belirlemesini istedi. “Deri bir ajanda çıkardı, elini eşyaların arasında kaydırды, bir kitap çekti, bir ayna, bir ruj çıkardı... Sessiz ve dengemi yitirmiş bir vaziyette olan biteni izledim. Bu ani samimiyet beni rahatsız etti. Ve duyduğum rahatsızlığımı şaşıp kaldım.”² Sıradan nesnelere banal normallığı mi, yoksa görünmez anlamlarla dolu derinlikler mi? Andy içindeki kuşkuyla, tahmin edilemez sırların gizeminin tam ortasında kalır.

İçlerini sızlatmasına rağmen, yine de bu gizem erkeklerin uykularını kaçırmıyor. Hayatın içindeki bunca gizemden yalnızca biri. Ayrıca, erkekler de kadınlarla aynı zihinsel akışa sahipler: Her iki cins de, gizemin alanını adamakıllı tanımlanabilir bazı nesnelere indirger. Çantanın içinde (belki de) çok gösterilebilir olmayan şeyler, usule uygun sırlar, yasak olan bazı gizli bahçelerin varlığına dair kanıtlar, hatta bir aşk ihanetinin izleri vardır.

Erkekler, düzenli olarak, özellikle imgelem dünyaya-

1. Bernard Guy, 2006, s. 20.

2. Andy'nin tanıklığı.

sında (nadiren eyleme geçilir) aniden çantayı karıştırma nöbetine tutulur. Bu erkeksi hayali hoşça dile getiren o manidar şarkı yeniden karşımızda. Bénabar gerçek bir zafer çılgılığı atar: “Ele geçirdim, başardım, ardından otopsiye başladım.”¹ Renaud daha da çok tahrik olmuş:

Arabanın anahtarlarını ararken
Çantanın altını üstüne getirirken
Adi bir herif gibi
Arapşaçına döndü
İncik boncuk döküldü
Hepsi iç içe geçti
En şıkları yere düştü
Hırsızlık dürtüsü
İyi bir fikir değil sanki
Sırlarını bilmek isterim
Birkaç tokat yerim
En kötü ihtimal²

İtiraf edilemeyen gerçek sırları bulamayacak. Kim bilir, bir kâğıt parçasına karalanmış bu telefon numarası mı yoksa? Ama belki de sadece kuaförünün numarasıdır? Buna karşın, bambaşka bir şey bulacak...

Çünkü kadınlar ağızlarını açmadan, bilinçsizce bunu anlamalarını sağlar, erkekler de çantanın bir şekilde yasaklı olduğunu duyumsarlar, bir çeşit huzursuz ruh gibi. Fakat tamamen ikna olmuş ve içten bazı başka kadınlar (hatta bazen aynı kadınlar) onlara açıkça hayır yanıtını verip sır falan olmadığını bildirdiklerinde erkekler allak bullak olurlar. Var olan tek gizem erkeklerin bir

1. Bénabar'ın *Sac à main* (El Çantası) şarkısından alıntı.

2. Renaud'nun *Dans torn sac* (Çantanın İçinde) şarkısından alıntı.

gizem olduğuna inanmasıdır! Bu erkeksi öngörüler yüzünden neredeyse LaNe'nin sınırları bozulmuş:

“Bir kızın çantasını karıştırmaktan korkan bu delikanlılar tuhaf doğrusu. İçimden şunu söylemek geliyor: Neden korkuyorsunuz sevgili delikanlılar? Mahremiyemize dair tuhaf bir keşiften mi? Yüzünüze atlayacak ponponlu sürpriz bir *g-string*'den mi?

Bir kızın çantasında bunların hiçbiri bulunmaz. Biz de normal varlıklarız nihayetinde. Çantamda kızlara özgü şeyler de var elbette. Ayna, törpü, dudak parlaticısı, bir paket mendil. Herkesin kullandığı şeyler de var: iPod, kitap, ticket kartları, şemsiye. Öyle matrak bir şey yok yani. Kızların çantasındakilerin etrafında dönüp duran bu gizem de neyin nesi, biri bana anlatsın! Oğlanların eşyalarımızı karıştırmaktan utanmaları. Kadın okuyucularım, Sequoia'nızın içinde uygunsuz şeyler saklıyor musunuz? Erkek okuyucularım, arkadaşınızın Manolo'sunun içinde kadim sırlar buldunuz mu? Anlamaya çalışıyorum, ama itiraf edeyim ki burada tıkanıyorum!”¹

Böylece LaNe, bu gizemi ortadan kaldırmak için büyük bir tartışma başlattı. Her zamanki gibi araştırma hedefinden saparak, pek gösterilemeyecek bazı nesnelere üzerine yoğunlaştı. Özellikle de tamponlar, tartışmaları alevlendirdi ve kılı kırk yarararak incelendi. Tamponların sıradan bir doğa olayına mı işaret ettiği, yoksa gizli tutulan mahrem bir bölgeden mi çıktıkları sorusunun cevabının umulmadık felsefi düşünce ufukları açabileceğini kesinlikle kabul ediyorum. Ama mesele burada değil, gizem başka bir yerde.

LaNe'nin beyanlarına karşı çıkan François, onunla aynı fikirde olmadığını söylemeye cesaret etti: Deneyim-

1. LaNe'nin bloğundan alıntı.

leri birçok kadının özellikle çantalarının açılmasını istemediklerini kanıtlıyordu: “Hayır olmaz, deli misin, kızların çantasına dokunulmaz!” Aslında LaNe veya Sabrina ancak küçük bir azınlığı temsil ediyor. Bir elin (yabancı, hatta tanıdık) çantalarını karıştırmak için yaklaşması düşüncesi kadınların büyük çoğunluğunu açıkça dehşete düşürüyor. Çoğunlukla, bu refleksin gücünü anlatmakta biraz zorlanıyorlar. Valmontine’i dinleyin: “İçinde kesinlikle olağanüstü bir şey olmamasına rağmen tanımadığım birinin (kadın ya da erkek) çantamı karıştırmaması, içeriğine ulaşması fikri beni hasta ediyor. Sanki o adam ya da kadın düşüncelerimi okuyacakmış, sanki bu beni savunmasız kılacakmış gibi. Samson’un gücü saçlarındaydı, Dalila’nınki ise çantasında.” Sevgilisinin bile Alexa’nın çantasına elini daldırmaya hakkı yok. “Ona yaklaşmaya çalışmanın vay haline!!! Hayır, elini içine sokmak yasak, buna asla izin vermeyeceğim! Bütün sevgililerin en tatlısı ve bütün erkeklerin en saygılısı sevgilimin bile, el çantam üzerinde ‘hakkı’ yok. Bir gün, bozuk para çantamı kapmak için eli çantama kaydı, neredeyse kalbim duruyordu!”

Bir çantanın içinde bu kadar gizli olan ne vardır? “Fazla gizli şeyler değil ama erkeklerin çoğunun gereksiz oldukları yargısına varacağı, pek de önemli olmayan (ve yine de bizim gözümüzde hayati) çok kişisel eşyalar var,” diye yazdı Véro bana. “Bir çantayı karıştırmayı kafasına koyan adam, ânında hayal kırıklığına uğrar,” diye ekliyor Noisette. “Gürültü koparacak bir keşif beklemeye gerek yok. Ne var ki, bir çantanın şeffaf olması düşünülemez,” diye de belirtiyor. “Fazlaca göstermekten kaçınılması gereken mahrem şeyler var sadece.” Valmontine yeniden, içi görünmeyen, ağız sıkıca kapatılmış bir poşetin içinde, çantanın dibinde sakladığı hijyenik pedlerden söz ediyor. Yani ortada hiçbir esaslı gizem yok, sadece biraz ihtiyat-

lılık var. “Hiçbir gizem olmadığını düşünüyorum,” diye onaylıyor Sidonie, “ama her şeye rağmen, çantamız bizim mahremimizdir. En azından benim için öyle. Evet, biz de yanımızda prezervatif, tampon, cımbız ya da benzeri şeylerle dolaşıyoruz. Ve zorunlu olmadıkça, kimse-nin onlara erişmesini istemiyoruz.” Kusura bakmayın sevgili Sidonie, ama prezervatif ve cımbız ne olursa olsun hiç de benzer şeyler değil! Gizemli olmasa da, her şeye rağmen prezervatifin özel hayatınız hakkında birtakım bilgiler verdiğini düşünmüyor musunuz?

Ayrıca prezervatif için geçerli olan, görünürde daha zararsız diğer nesnelere için de doğrudur belki. Herkes bir şekilde, sizin dünyanıza dair birtakım bilgiler ediniyor, sizi siz yapan değerler, sizin için hayatta aslolanlar. “Çantamın dibinde gerçek sırlar yok, daha ziyade kıymetlilerim ve mutluluklarım var:

- Benim için değerli olan insanlarla yaptığım tüm telefon konuşmalarım
- Sevgilimle yaşadığım ayrıcalıklı anlar (restoran)
- Alışveriş yapmak ya da bir çay molası vermek için kız arkadaşarımla randevularım
- Spor için, iyi görünmek için ayırdığım zaman dilimleri (yüz bakımı, kuaför...)
- Sinemaya gidişlerim

Çantam ‘kişisel’ ve içini karıştırmak yasak. Çantamın dibindeki gizli bölümün kadınlığının, kişiliğimin ve aynı zamanda savunmasız yanımın bir parçası olduğunu düşünüyorum.” Cathe, “savunmasız yan”ından söz ediyor ve bu, bana önemli gibi görünüyor. Gerçekten de çantanın zayıflıklara ve her türlü tehlikeye karşı hangi noktada bir zırh oluşturduğunu ve bu olgudan yola çıkarak, içindekileri inceleyen kişinin korkularını ve mahrem

hayları göreceğiz. Ama eksikliklerimizi ve kaygılarımızı göstermeyi hiç sevmiyoruz ve bu da, herkesin imajını korumak zorunda olduğu bir toplumda gayet doğal. Çantanın içinde, yapmacıksız, başkalarının görüş alanı ve yargılarının dışında, dış görünümlerden ve uyulması zorunlu görgü kurallarından uzak, kendine ait, yalnızca kendine ait küçük bir dünya var. Helen çantasının karıştırılmasından nefret ediyor. Ne zaman önüne geçemeyeceği bir durumla karşı karşıya (nadiren), müsaade etmeden önce çantanın içindekileri hatırlamaya alışıyor: “Sevgilimden tatlı bir söz, tampon, kâğıda sarılmış çiğnenmiş bir sakız, kullanılmış bir ıslak mendil sakladım mı?”

Oldukça basit sırlar, ama bütün bir evrene dair, çok kişisel. Öyleyse çantanın içine uzanmaya hazırlanan el, mantığa uygun olarak, sürekli ve şiddetli bir savunma tepkisi yaratıyor. “Mini tecavüz” olarak nitelediği bu davetsiz misafirlik, Alexa’nın kâbuslarına giriyor: “Ya biri çantamı çalarsa ve karıştırırsa... ne korkunç! Bu yüzden hasta olabilirim.” Kathryn Eisman önermeyi genelliyor: “Ancak bir deli, bir kadının çantasına göz atar. Orası bir gizem mekânı, kadın mahremiyetinin en son sınırı. Bir kadının çantasının içine göz atmak, ruhunun içine göz atmaktır.”¹ Anna Johnson, bazı psikologların daha ileri gitmekten çekinmeden, erkeklerin çantayı bir vajina metaforu olarak algılayabileceğini ileri sürdüğünü belirtiyor. Hans Jürgen Eysenck hastanın dengesiz, çantalar konusunda seksüel olarak saplantılı, onların seksi çağrıştıran biçimlerinden tahrik olan bir vakayı aktarıyor.

Ancak ben, hafiften anekdot kokan ve asıl konuyu ıskalayan bu istikamette ilerlemeyeceğim. Zira gizemin kalbi ne aşırılıklarda ne de ihlallerde atıyor, kendinden

1. Kathryn Eisman, 2010, s. 9.

başka kimseye ait olmayan küçük dünyanın sıradanlığında atıyor sadece.

Çocuklar da bunu kendilerine göre hissediyor. Anenin çantası hem yakın, hem her daim mevcut, hem esrarengiz, hem de yasaklıdır. Derinliklerindeki kıvrımlarda çanta annesidir, ebediyen annesidir. Bununla birlikte, dokunulmaz ya da binbir önlemlle dokunulabilir. Elli yaşındaki Melody dün gibi hatırlıyor: “Annem çantasını karıştırmamı sevmezdi. Herhangi bir şeye ihtiyacı olduğu zaman da, ona çantasını dokunmamam gereken bir şeye dokunuyormuşum gibi getirirdim. Çantanın her zaman dolu olduğunu fark etmiştim, hatta çoğu zaman kapatamazdı bile.” Yazar Carol Shields çocukluğuna geri dönüyor. Nesnenin yol açtığı etki o kadar güçlü ki en küçük ayrıntıları bile aklında canlandırabiliyor: “Kocaman, siyah, saldırgan bir buruşuklukta idi, büyüleyici bir fermuarı vardı, kehribarlarla bezeliydi, iki küçük ikiz papağan şeklindeydi. İçi sıcak, koyuca renkliydi; parfüm ve deri –muhtemelen dana derisi– kokardı; bir köşesinde, Soir de Paris’ye bulanmış, kırışık, pamuklu bir mendil dururdu.”¹ Cisim, çocuk için tanıdık ve meçhul bir çeşit acayip hayvan. Mahina kendi kendine anlattığı hikâyelerde onu önemli bir yere koymuştu: Çanta bir tavuktu. “Ona ‘Annemin Tavuğu’ ismini koymuştum. Çünkü kahverengi deridendi, orta boydu ve şekli belirsizdi, annem onu, salonla oda kapısının köşesinde duran küçük konsolun yanına koyduğunda, yere yığılıp hafifçe toparlaklaşıyor, taş döşemede kuluçkaya yatmış bir tavuk gibi görünüyordu. Kazara başka bir yere koyarsa kümeste kargaşa çıkıyordu, bu hepimizi geriordu.

Bir omuz çantasıydı, ne tutma yeri ne tokası vardı,

1. Carol Shields, 2001, s. 21.

açılınca ‘anne’ kokardı. Esrarengiz içeriği, üzerine gelişigüzel konmuş bir kâğıt mendil tarafından gizlenirdi. İç bölmelerinin en uzak köşelerinden, annem alışverişin gi-dişatına göre bozuk para çantasını veya çek defterini ve en sevdiği keçeli kalemini çekiştirerek çıkarırdı, arada sırada bir kroki –özellikle seyahatlerde, şartlar Paris şehir planının ve *L’Officiel des spectacles*’ında¹ ortaya çıkmasını sağlayabiliyordu – ve kimi zaman da bir ruj...”

Çocukların da, erkekler gibi çantaların gizemi üzerine daha belirgin bir kanaatlerinin olması tuhaf görünebilir. Daha fazlasını söylemiyorlar, kadınlar çok daha fazla anlatmayı bilirler. Ama kafaları karışık bir şekilde yaparlar bunu, çünkü aslında çantalarıyla çelişik duygular taşıyan bir ilişkileri vardır. Çanta sınırsız bir bağlılığın, satın alma çılgınlıklarının, sanki hazineler hazinesini barındırıyormuş gibi, bir tehlike tehdidiyle karşılaşılır karşılaşılmaz sıkıca tutulan kayışların nesnesidir, öz benliğin kalbi, bütün sıralarıdır. Üstelik aynı zamanda, bütün bu yüce boyutların içinde gizlenmiş, sürekli olarak bayağılaştırılmış, kendini unutturmasını bilmek zorunda olan adi bir eşya muamelesi görmüşlerdir. Öyle ki, aniden adı iyi anılmayan yerlere, tozların yığıldığı masa altına, azami miktarda bakteri toplayan tekinsiz bir bar tuvaletinin zeminine gönderiliverirler. Değerli bir evrak çantasının çalınması kâbuslara sebep olduğu halde, ağzı açık kalmışsa, yoldan geçmekte olan kapkaççının açgözlülüğüne de hedef olabilirler. Mahina, bugün hâlâ, gümüş kepçe dramının izlerini taşıyor. “Bir miras dolayısıyla tesadüfen sahip olduğumuzu düşündüğümüz gümüş bir kepçeyi evde tutmak tehlikeliydi, annem eşyayı bankaya götürmek için ‘tavuğunun’ içine koydu. Sapı biraz dışarı taşı-

1. Paris’teki etkinlikleri içeren haftalık kültür ve sanat rehberi. (Ç.N.)

yordu, oraya vardığında kepçe yerinde yoktu.”

LaNe ya da Sabrina genellikle yaygın bir tutumu, sadece yüksek sesle ifade ediyorlar: Gizemin yadsınması, bunu gündelik hayatı akıcı olarak yaşamak, kendilerine fazla soru sormamak için yapıyorlar. Hatta titizlikle saklanması gereken gerçek sırların (Çünkü onlar da var!) sıradanlaştığı bile oluyor. Birçok kadın gibi FashionMama da çantasında yarı nazarlık yarı hatıra eşyası olarak gördüğü bir nesne bulunduruyor. Kesinlikle gizli saklı değil. Üstü yazılıp çizilmiş eski bir kâğıt parçası. “Gizli bir söz; MANEVİYATINI YÜKSEK TUT. Ne zaman içimi birazcık hüznü kaplasa onu okuyorum, izini kaybetmişim, lisedeki en iyi arkadaşımın yazdığı not, ‘eğlence olsun’ diye yazdığını söylemişti...”

Bunca zaman sonra, nasıl cesaret ettim, affet beni
Seni haddinden fazla düşündüğüm tüm bu günler için,
Bazen, buna hakkım olduğunu sanıyorum
Ama bu noktada, böyle yapılmamalı iyi biliyorum
Aç gözünü benim minik L..., şu birkaç kelime
Hiç de masum değil
Sana sunduğum bu hediye,
Senin mutluluğundan çok,
Ona her bakmak istediğinde
Düşündüğün yalnızca ben olayım diye.¹

Şiiri her okuduğunda kendini harika hissetti. FashionMama evli, iki çocuk annesi. FashionMama’nın kötü bir niyeti yok, eskide kalmış acı çeken şair bir soyutlamadan ibaret ne de olsa; düş ve kâğıt. Buna karşın duygular orada, kederli anların kasvetine inat gizliler ve titreşiyorlar.

1. “Sandra’nın Bloğu”undan alıntı.

